

УДК 070:316.77]:321(477)

DOI: 10.31866/2617-796X.6.2.2023.293611

Олександр Мотлях,

*доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна
motlyah27@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6135-9952>*

Людмила Бойко,

*кандидат педагогічних наук, професор,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна
aspirantura-knukim@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8809-060X>*

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Мета статті – провести комплексний аналіз питання, пов’язаного з діяльністю вітчизняних засобів масової інформації як складників державних інформаційних ресурсів України, які в сукупності формують державну інформаційну політику.

Завдання статті. Орієнтовано на висвітлення порушеного проблемного питання, яке через сформовану мету та завдання забезпечить можливість провести системний аналіз діяльності засобів масової інформації як складників державних інформаційних ресурсів України.

Виклад пропонованого матеріалу наукової статті передбачає розв’язання таких завдань:

- окреслити загальні підходи державної інформаційної політики України у сфері засобів масової інформації;
- відобразити сучасний стан діяльності вітчизняних засобів масової інформації з проведенням певних паралелей із зарубіжними аналогами у сфері масмедіа;
- визначити коло проблемних питань, які на сьогодні є в нашій державі у сфері інформаційної індустрії;
- сформулювати пропозиції щодо вирішення проблемних аспектів у діяльності вітчизняних засобів масової інформації.

Методи дослідження. З урахуванням поставленої мети та завдань проведеного наукового дослідження використано загальнонаукові методи, зокрема системного аналізу та синтезу, що дало можливість комплексно розглянути порушену проблематику питання. Використано окремі спеціальні методи, а саме: спостереження, опис, порівняння,

моделювання тощо, які слугували конкретизації висвітлення досліджуваних проблемних аспектів, пов'язаних з вітчизняною інформаційною політикою, та місця в ній масмедіа, зокрема масової преси. Метод узагальнення дав змогу системно, послідовно й обґрунтовано сформулювати висновки проведеного наукового дослідження. Визначено, що методологічним інструментарієм у формуванні основ державної інформаційної політики є вироблення чітких і прозорих правил, зрозумілих усім суб'єктам суспільних відносин у побудові інформаційної взаємодії між громадськістю та владою. Така комунікація здатна вибудувати конкретну стратегічну мету, спрямовану на сприяння та утвердження влади демократичного типу у співвідношенні з розвитком високоорганізованого суспільства як суб'єкта правовідносин і водночас споживача інформаційних послуг.

Наукова новизна полягає в теоретичному узагальненні проблем сучасної вітчизняної державної інформаційної політики, яка частково реалізується через засоби масової інформації на основі аналізу визначення її пріоритетів, а також вивченні сутності та способів організації різних форм суспільних комунікацій. Акцентовано на тому, що засоби масової інформації являють собою певний складник загальної державної політики України як злагодженої, стабільної, чітко організованої діяльності органів державної влади щодо певного питання або комплексу виконання завдань, які вона забезпечує безпосередньо чи опосередковано, впливаючи на життя українського суспільства.

Висновки. Проведений системний аналіз порушеної проблематики дослідження дає змогу сформулювати висновки про те, що вітчизняна інформаційна політика слугує системно утворювальним елементом між діяльністю держави та її владними інституціями, а також суспільством у вигляді публічного діалогу влади через масмедіа. Правильність побудови вітчизняної інформаційної політики в цілому дає змогу нашій державі успішно просувати свої інформаційно-політичні проекти, забезпечуючи конкурентні переваги порівняно з проектами інших політичних сил і суб'єктів, які залучені до цього загальносуспільного процесу. Наголошено на тому, що проблематика різних аспектів діяльності, з якими стикаються вітчизняні засоби масової інформації, значно ускладнює їх ефективну роботу. Запропоновано конкретні шляхи вирішення цих проблемних питань задля підняття престижу нашої держави на міжнародній арені з виходом її у всесвітній інформаційний простір.

Ключові слова: державна політика України; державна інформаційна політика; масмедіа; масова преса; інформаційна індустрія; державні інформаційні ресурси; системи масових комунікацій.

Вступ. Одним з пріоритетних напрямів розвитку нашої держави є правильно вибудована в ній внутрішня інформаційна політика, яка в унісон здійснює вплив на формування свідомості своїх громадян. Загальновідомо, що політика та інформація – це взаємозалежні явища, що взаємодіють між собою в процесі соціального управління. Доступність і якість поширюваної інформації, зокрема через сучасні новітні інформаційні технології, значно збільшують її обсяг виробництва та швидкість розповсюдження з доставкою до масового споживача. Публічна й вивірена інформація, яку подають через масмедіа, підвищує ефективність діяльності влади на всіх її рівнях, також дає змогу вчасно скорегувати обраний напрям дій, відреагувати на ситуацію, яка виникає та розвивається. Водночас і задіяні державні структури впливають як на формування самої інформації та ступінь від-

критості, так і на процеси її поширеності в масах. Варто наголосити, що значний вплив на учасників суспільних і політичних комунікацій (інституцій, партій, груп, лідерів, громадян) здійснює саме держава, яка є найвпливовішим, найміцнішим і наймасштабнішим виробником масової інформації в суспільстві. Вона володіє найбільш розвиненою системою владних інститутів, які воліють утвердити єдині для суспільства норми інформаційних обмінів. Задля цього влада використовує різні форми та способи взаємодії із суспільством, у тому числі прогресивні, відмовляючись від попередніх командно-розпорядчих. Однак, як бачимо, зважаючи на сучасні реалії, інтенсивний розвиток інформаційної індустрії в Україні потребує запровадження подальших новацій з боку держави та її владних інституцій у розвиток суспільних відносин з усіма задіяними учасниками залучаючи і покладаючись на масмедіа, опосередковано впливаючи на роботу вітчизняних засобів масової інформації та їх ефективність і конкурентну спроможність.

Аналізуючи стан основних напрямів державної інформаційної політики України, слід звернути увагу на те, що проблематика цього питання не є новою та певною мірою мала відображення в працях вітчизняних дослідників, зокрема О. Голобуцького, Є. Захарова, С. Зуєва, Р. Калюжного, Н. Корніловської, О. Крюкова, Д. Мельника, О. Орлова, В. Стеклова, В. Степанова, В. Цимбалюка, І. Чижа, В. Шамрая, Ю. Шемшученка та ін. Питанням, пов'язаним з дослідженням державної інформаційної політики, у яких частково розглядали проблематику сфери засобів масової інформації, присвячені праці І. Арістова (2000), І. Березовської та М. Смоляк (2014), В. Негодченка (2016), О. Сосніна (2003), М. Пахніна (2018), В. Пожуєва та ін. Назагал ці наукові здобутки стосувалися загальних підходів щодо реалізації державної інформаційної політики без визначення її проблемних аспектів, зокрема у сфері масмедіа, що дало можливість визначити та сформулювати актуальність і новизну досліджуваного питання і його проблематику. Переконані, що подальший розвиток нашої держави з виходом на міжнародний рівень можливий за умови представлення різних боків своєї діяльності, а це досягається за допомогою правильно організованої державної інформаційної політики, у якій провідну роль відіграють засоби масової інформації.

Результати дослідження. Державна політика України у сфері засобів масової інформації є складником державної інформаційної політики. Вона полягає в цілеспрямованій діяльності нашої країни щодо подолання чи запобігання суспільних проблем у процесах творення, поширення та споживання масової інформації. Одне з пріоритетних її завдань полягає у формуванні національного інформаційного простору в системі державної інформаційної політики (Мотлях, 2022).

Загалом це цілком узгоджується із загальною концепцією розвитку суверенної української держави і є визначальним в її діяльності. Варто наголосити, що в сучасних умовах національного державотворення, принципах і правилах функціонування державного управління відбуваються радикальні зміни, і вони стають дедалі більш насиченими інформацією, динамічними й ефективно дієвими (Frotschnig, Ottitsch and Tochtermann, 1999).

Однак, вирішуючи ті чи ті стратегічні питання, вітчизняна державна політика має визначати концептуальну сукупність взаємопов'язаних дій, направлених на створення сприятливих умов для отримання громадянами інформації, яка:

- задовольняла б їхні базові потреби й інтереси;
- розвивала відповідні технічні засоби, які забезпечували б створення (обробку, зберігання й доставку) інформаційних ресурсів ділового, розважального, науково-освітнього, культурного характеру;
- передбачала б забезпечення міжнародних контактів і зв'язків держави й суспільства та вбудовувала б інститути й структури влади в наднаціональні (глобальні) інформаційні процеси (Степанов, 2010).

На сьогодні інформаційна політика нашої країни ґрунтується на дотриманні принципу паритетності видів засобів масової інформації (друкованих та аудіовізуальних) та їх типів (державних чи громадських у альтернативі з приватними; регіональних чи загальнодержавних; щоденних газет, тижневиків, дайджестів, альманахів, студій, програм). Її основоположне завдання орієнтоване на стимулювання до збільшення кількості виробництва засобів інформатизації, телекомунікації, інформаційних продуктів й послуг та забезпечення одночасно платоспроможного попиту на них з боку наших співвітчизників. Національна державна інформаційна політика слугує своєрідним комплексом політичних, правових, економічних, соціально-культурних та організаційних заходів, що відбуваються в нашій країні, і які цілком співвідносяться із основоположними нормами Конституції України, у розумінні вільного доступу громадян до публічної інформації. Як би парадоксально це не звучало за теперішнього часу інтенсивного розвитку високих технологій, але ключова роль у цьому процесі належить саме масмедіа, зокрема масовій пресі. Відтак періодика, її об'єктивність і достовірність сприяють пом'якшенню низки утворених соціальних проблем у регіонах, зміцненню віри людей у правильність запровадження реформ в нашій країні. Для цього наявні державні інформаційні ресурси намагаються бути сповна залученими й ефективно використовуватися всіма органами державної влади, незалежно від їх територіального розташування (Bell, 1976).

Однак, на превеликий жаль, не завжди це спрацьовує в реальності на практиці, що надалі ускладнює процеси ефективної діяльності засобів масової інформації. Проблемами тому є різні чинники, починаючи від фінансування періодичних видань і закінчуючи втраченим інтересом владних інституцій і споживача до виробленого продукту та його якості. Не секрет, що й на тепер збереглися державні засоби масової інформації, зокрема телевізійні канали, газети та журнали, які пропагують цільовий курс конкретної політичної партії або є прихильниками окремих політичних сил, що діють в нашій державі. Щоправда, їх питома вага значно зменшилася в загальній масі медіа, але не через поступове скорочення, а через «так зване розчинення» у кількості періодичних видань недержавної форми власності, що стрімко зростає. Практично подальше існування, особливо загальнополітичної друкованої преси владних структур, стає складним і невігідним процесом. Годі й казати про незалежність такої періодики, оскільки її фінансування перебуває під патронатом владних інституцій, які діють на місцях, а вона мусить бути їх рупором, відображати й захищати державно-управлінські інтере-

си. Однак відомо, що інтереси влади не завжди збігаються із суспільними, тому така преса втрачає своє головне призначення – бути так званою четвертою владою на місцях, себто владою громадської думки. Зрештою, означене проблемне питання є камінням спотикання не тільки для України, воно має поширений характер і на міждержавному рівні. Історичний досвід світового розвитку масмедіа показав, що особиста, тобто приватна загальнополітична преса, здебільшого використовується слабкою або ж тоталітарною владою: першій це слугує впливовим інструментарієм для утримання власних позицій, другій – продуманим механізмом одурманення свідомості своїх громадян з метою закріплення панівного становища. Державам з демократичним устроєм власні загальнополітичні видання практично не потрібні. Навпаки, вільна й прогресивна преса, хоч і буває не завжди зручною для влади, однак вона сприяє її розвитку й удосконаленню. Опонуєчи владі чи її критикуєчи, вона захищає суспільні ідеали та інтереси.

Доведено практикою і часом, що в інформаційній політиці надзвичайно важливим фактором є особистий приклад лідерів, яких часто ще називають впливовими провідниками. Такими провідниками є особи, які наділені певними державними повноваженнями і є свідомими та відповідальними в питанні підзвітності своєму народові. Якщо перші особи держави й нижчі за рангом чиновники всіх владних інституцій сповідують те, що виголошують, то це і слугує прикладом для наслідування іншими пересічними громадянами й навпаки (Москаленко, Губерський та Іванов, 1999).

Варто наголосити, що через інформаційну сферу в нашій країні порушують, висвітлюють і вирішують назрілі загальнодержавні проблемні питання, у тому числі які стосуються мереж інформаційного простору, а саме:

- дотримання юридичних прав громадян у наданні їм достовірної інформації відповідно до принципів свободи слова й охорони таїнства особистого життя та інтелектуальної власності;
- забезпечення населення технічними можливостями для отримання інформації на сучасному високотехнологічному рівні;
- боротьба з монопольними практиками використання інформації як всередині країни, так і на міжнародній арені (це передбачає поєднання державного протекціонізму з відкритістю інформаційної політики);
- захист молодого покоління від негативного впливу на них поширеної різнобічної агресивної інформації;
- постійне вдосконалення систем освіти й охорони здоров'я на основі застосування технічних досягнень в інформаційній сфері;
- ефективні підходи в питанні здешевлення процесу отримання громадянами інформаційного продукту;
- трансформація функцій державних органів на основі постійної передачі інформації споживачам в електронній формі;
- скорочення тіньового обороту й перешкоджання незаконному обороту інформації;
- постійне вдосконалення організаційних і кадрових структур, забезпечення ефективного досягнення мети інформаційної політики та ін. (Андрієнко, та ін., 2019).

На найближчу перспективу альтернативою усталеній стратегічній меті державної інформаційної політики може слугувати поетапний її перехід до більш відкритого інформаційного суспільства з переадресуванням частки повноважень від держави на регіони, тобто органам місцевого самоврядування. Це дасть можливість нашій державі залучати ширше коло співвітчизників у процеси впорядкування інформаційної індустрії, водночас не порушуючи концептуальну цілісність загальної державної інформаційної політики, зокрема в питанні:

- забезпечення інформаційного обслуговування населення на основі розвитку масового інформаційного обміну й масових комунікацій;
- інформаційної збалансованості діяльності системи органів державної влади та місцевого самоврядування;
- забезпечення інформаційної взаємодії громадянського суспільства й влади, включаючи місцеву;
- модернізації інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури;
- розвитку інформаційних, телекомунікаційних технологій;
- ефективного формування й використання національних інформаційних ресурсів і забезпечення широкого, вільного доступу до них;
- створення необхідної нормативної правової бази побудови інформаційного суспільства (Ведунг, 2003).

Потрібно розуміти, що залежно від розв'язання визначених завдань, які є основною формою діяльності держави або ж певною умовою для досягнення іншої мети, роль державної інформаційної політики може варіюватися та бути або першочерговою, або другорядною. Першочерговість слугуватиме показником того, що в сучасних умовах розвитку цивілізованого соціуму без чітко визначеної програми діяльності в інформаційному середовищі не можна досягти поставлених завдань у будь-якій галузі, зокрема і тій, яка стосується міжнародної політики. Натомість другорядність відбиватиме її форму й демонструватиме залежну, обслуговувальну місію інформаційних дій держави в порівнянні з іншою метою, поставленою владою в конкретних суспільних правовідносинах, а також соціального життя та політики.

Вітчизняна інформаційна політика що далі, то більше виступає як системоутворювальний елемент сукупної діяльності держави в цілому й водночас важливий засіб підтримки публічного діалогу влади із суспільством, у тому числі через засоби масової інформації. Завдячуючи сутності цих позицій, вона цілком здатна досягти конкретної мети, а разом й покрити власні невдачі в будь-якій сфері чи галузі суспільного життя. До того ж наявні суперечливі проблемні питання можна вирішити в процесі побудови та реалізації державної інформаційної політики, надійно обслуговуючи її складну та специфічну внутрішню побудову. Загальновідомо, що інституціональну структуру державної інформаційної політики формують організації, які забезпечують мету і зміст її діяльності.

До них належать:

- аналітичні структури (представлені центрами ситуативного аналізу при різних урядах, у важливих структурах влади);
- бази та банки даних (включаючи національні бібліотеки);
- центри (технічного) захисту інформації;

- центри розробки стандартів інформаційних контактів (адаптація до світового політичного простору);
- PR-служби при державних органах і відповідні науково-дослідницькі структури (Журавський, Родіонов та Жилияєв, 2004).

Засоби масової інформації в цьому процесі відіграють далеко не останню роль, оскільки, на відміну від проведення певного виду аналітики, через зібрання та обробку конкретних статистичних даних, вони наочно висвітлюють і розкривають ту чи ту проблематику питання, указуючи на шляхи його розв'язання.

Світова практика доводить, що є розрахункова система показників інтерактивності, прозорості та відкритості діяльності урядів у співвідношенні до показників готовності людства користуватися та перебувати в мережевому інформаційному просторі. Дія цієї системи дає можливість за допомогою індикатора прозорості визначити сумарну оцінку інформації, яку видає про свою діяльність будь-яке міністерство чи відомство. У той же час індикатор інтерактивності видає дані, наскільки споживачу інформації зручно чи незручно нею користуватися.

Є ще одна система індикаторів, яка називається Індекс інформаційного суспільства (ISI), що оцінює інформаційні технології, якими володіє держава. Розроблений на цій основі Індекс ІО, який узагальнено показує рівень технологічної оснащеності та відкритості комунікацій, слугує для визначення ступеня готовності країни до інформаційної революції. Україна поступається за технологічною оснащеністю приблизно в дев'ять разів, а за критерієм ІО – у чотири-п'ять (Малик, 2015).

Крім того, ефективність державної інформаційної політики може бути оціненою й за іншими критеріями, зокрема за сталою (постійною) участю в інформаційному середовищі глави держави, або ж ступенем персональної відповідальності своїх PR-служб. Це підвищує:

- міцність контактів влади й населення;
- систематичне висвітлення діяльності державних структур у засобах масової інформації;
- збереження постійної їх уваги до звернень влади. Це дає змогу органам влади й управління випереджати події й направляти їх розвиток у потрібне русло, а також краще відслідковувати рух власної інформації (Божкова та Білан, 2019).

Істотним показником державної інформаційної політики є присутність у конкретній країні злагоджених, упорядкованих і водночас гнучких структур щодо управління масовими інформаційними потоками. Про успішність дій будь-якої країни в інформаційному просторі свідчить також правильно вибудована взаємодія у діяльності державних і недержавних засобів масової інформації. Таке розмежування слугує запорукою справедливого розподілу державних дотацій серед масмедіа та демонополізації їх ринку. Головною умовою розмежування їх повноважень залишається нейтральний характер діяльності засобів масової інформації та відсутність у них будь-яких пріоритетів і переваг під час висвітлення подій. Значимо, що в багатьох країнах відсутні державні телевізійні канали, а також преса. Але там, де вони присутні, за ними, як правило, закріплюється певна ділянка інформаційного ринку, а саме публікація законів, указів та інших нормативних актів. Такі ж однозначні вимоги надаються і до кількісних показників діяльності

державних засобів масової інформації, зокрема окремий орган верховної влади може бути засновником одного видання (Гаврилов, 2011).

На сьогодні в сучасних розвинених державах мережа масових суспільних і політичних комунікацій забезпечила процес перетворення інформаційної державної політики в головний вид політико-соціальної діяльності. Це продиктовано тим, що державна інформаційна політика стала відображати й урахувувати безліч інтересів громадян, громадських організацій і течій, державних організацій, у тому числі регіональних і місцевих органів влади, а також комерційних структур. Вона врахувала всі можливі рівні соціально-економічного, політичного, побутового, освітнього, науково-технічного й культурного розвитку регіонів. Масова інформатизація вибудувала основу для державної влади в питанні забезпечення її ключових векторів діяльності й водночас дала імпульс модернізації наявної політичної системи в поєднанні з громадськими інститутами. Саме тому такий передовий закордонний досвід для вітчизняної державної інформаційної політики слугує найважливішим науковим і практичним дороговказом, особливо в наших сучасних непростих умовах. Переконані, що надалі в розвитку української держави в обов'язковому порядку постане необхідність в осмисленій теоретичній систематизації проблем інформаційної політики, визначення її пріоритетів і завдань з відпрацюванням конкретних напрямів її діяльності, частку яких вона зможе реалізовувати через вітчизняні засоби масової інформації.

З огляду на розв'язування основних завдань державної інформаційної політики її реалізація може відбуватися з використанням найрізноманітніших форм впливу на такі об'єкти інформаційної сфери діяльності, до яких належить:

- правова база інформаційних відносин;
- система формування й використання інформаційних ресурсів;
- інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура;
- науково-технічний і виробничий потенціал, необхідний для формування інформаційно-телекомунікаційного простору;
- ринок інформаційних та телекомунікаційних засобів, інформаційних продуктів і послуг тощо (Андрієнко, та ін., 2019).

Зазначимо, що ефективно застосування різних способів організації політико-соціальних комунікацій, а також управління каналами масової інформації можливе тільки за умови надійної опори на ідейну та концептуальну основу, які мають забезпечувати цілісність, збалансованість і послідовність процесу реалізації державної інформаційної політики в нашій державі.

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, можемо зробити висновок, що:

1. Державна інформаційна політика являє собою цілеспрямовану діяльність держави з метою висвітлення, інформування громадян через масмедіа про конкретні факти, події, явища, які стосуються державного управління та пов'язані з їх життєдіяльними процесами. Державна інформаційна політика одночасно орієнтована і на процеси ліквідації чи запобігання суспільних проблем у сфері інформаційної індустрії через впливові механізми інформаційних ресурсів та уповноважених суб'єктів інформаційних відносин.

2. Забезпечуючи якість виконання державної інформаційної політики, необхідно цілком використовувати ресурси масмедіа й, зокрема, масову пресу, яка слугує важливим чинником у формуванні правильної політики громадян нашої країни.

3. Державна інформаційна політика має скеровувати свою діяльність на ефективне збільшення та якість виробництва засобів масової інформації, телекомунікації, інформаційних продуктів і послуг та одночасно стимулювати платоспроможний попит на них.

4. Вирішуючи назрілі та проблемні питання, пов'язані з інформатизацією суспільства, державна політика має визначити сукупність взаємопов'язаних дій, направлених на створення належних умов для отримання громадянами інформації, яка б цілком задовольняла їх базові потреби й інтереси.

5. Розробка й запровадження інноваційних форм і методів державної інформаційної політики та її вплив на масмедіа, зокрема масову пресу, забезпечить подальший процес формування та поширення в соціумі духовних цінностей, що цілком відповідає пріоритетам національних інтересів і культурно-історичним традиціям нашої країни.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Андрієнко, М.В., Дячкова, О.М., Борисов, А.В. та Соколенко, О.І., 2019. Інформаційна система державного оповіщення при виникненні надзвичайних ситуацій в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, [e-journal] 5. <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.5.3>
- Арістова, І.В., 2000. Державна інформаційна політика та її правове забезпечення. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*, 10, с.83-88.
- Березовська, Л.І. та Смоляк, М.А., 2014. Психологічні особливості адаптації школярів до навчання. *Вісник Національного університету оборони України*, 4, с.162-167.
- Божкова, В.В. та Білан, А.О., 2019. Сутність державної інформаційної політики в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*, [e-journal] 11, с.106-110. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.11.106>
- Ведунг, Е., 2003. *Оцінювання державної політики і програм*. Переклад з англійської В. Шульга. Київ: Всеуито.
- Гаврилов, І., 2011. Розвиток інформаційного простору: нові можливості, нові загрози. *Національна безпека і оборона*, 1, с.77-79.
- Журавський, В.С., Родіонов, М.К. та Жилиєв, І.Б., 2004. *Україна на шляху до інформаційного суспільства*. Київ: Політехніка.
- Малик, Я.Й., 2015. Інформаційна безпека України: стан та перспективи розвитку. *Ефективність державного управління*, 44 (1), с.13-20
- Москаленко, А., Губерський, Л. та Іванов, В., 1999. *Основи масово-інформаційної діяльності*. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка
- Мотлях, О., 2022. Сучасна державна інформаційна політика України у сфері масмедіа. *Український інформаційний простір*, [e-journal] 2 (10), с.156-170. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269851>

- Негодченко, В., 2016. Основні напрями державної інформаційної політики в Україні. *Підприємництво, господарство і право*, 4, с.77-81.
- Пахнін, М.Л., 2018. Засоби масової комунікації та засоби масової інформації: співвідношення понять. *Юридичний бюлетень*, 8, с.65-71.
- Соснін, О.В., 2003. *Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України*. Київ: Інститут держави і права імені В. М. Корецького.
- Степанов, В.Ю., 2010. Механізми формування та реалізації державної інформаційної політики в сучасних умовах. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*, 2, с.124-128.
- Bell, D., 1976. *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*. New York: Basic Books.
- Frotschnig, A., Ottitsch, M. and Tochtermann, K., 1999. A Strategic Alliance for a Sustainable in formation Society. *The IPTS Report*, [online] 32, pp.17-24. Available at: <<http://aei.pitt.edu/52249/1/32.pdf>> [Accessed 15 July 2023].

REFERENCES

- Andriienko, M.V., Diachkova, O.M., Borysov, A.V. and Sokolenko, O.I., 2019. Informatsiina systema derzhavnoho opovishchennia pry vynykenni nadzvychainykh sytuatsii v Ukraini [Information system of public proceedings in case of extraordinary situations in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, [e-journal] 5. <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.5.3>
- Aristova, I.V., 2000. Derzhavna informatsiina polityka ta yii pravove zabezpechennia [State information policy and its legal support]. *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*, 10, pp.83-88.
- Bell, D., 1976. *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*. New York: Basic Books.
- Berezovska, L.I. and Smoliak, M.A., 2014. Psykholohichni osoblyvosti adaptatsii shkoliariv do navchannia [Psychological features of adaptation of schoolboys are to studies]. *Bulletin of National Defense University of Ukraine*, 4, pp.162-167.
- Bozhkova, V.V. and Bilan, A.O., 2019. Sutnist derzhavnoi informatsiinoi polityky v umovakh rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini [The satisfaction of the state information policy in the conditions of the development of information society in Ukraine]. *Investytsiyni: praktyka ta dosvid*, [e-journal] 11, pp.106-110. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.11.106>
- Frotschnig, A., Ottitsch, M. and Tochtermann, K., 1999. A Strategic Alliance for a Sustainable in formation Society. *The IPTS Report*, [online] 32, pp.17-24. Available at: <<http://aei.pitt.edu/52249/1/32.pdf>> [Accessed 15 July 2023].
- Havrylov, I., 2011. Rozvytok informatsiinoho prostoru: novi mozhlyvosti, novi zahrozy [Development of information space: new opportunities, new threats]. *Natsionalna bezpeka i oborona*, 1, pp.77-79.
- Malyk, Ya.I., 2015. Informatsiina bezpeka Ukrainy: stan ta perspektyvy rozvytku [Information security of ukraine: state and development prospects]. *Efficiency of public administration*, 44 (1), pp.13-20
- Moskalenko, A., Huberskyi, L. and Ivanov, V., 1999. *Osnovy masovo-informatsiinoi diialnosti* [Fundamentals of mass information activity]. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv.

- Motliakh, O., 2022. Suchasna derzhavna informatsiina polityka Ukrainy u sferi masmedia [Modern state information policy of Ukraine in the mass media sphere]. *Ukrainian Information Space*, [e-journal] 2 (10), pp.156-170. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269851>
- Nehodchenko, V., 2016. Osnovni napriamy derzhavnoi informatsiinoi polityky v Ukraini [Main directions of state information policy in Ukraine]. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 4, pp.77-81.
- Pakhnin, M.L., 2018. Zasoby masovoi komunikatsii ta zasoby masovoi informatsii: spivvidnoshennia poniat [Mass media and mass communication: correlation of concept]. *Law Bulletin*, 8, pp.65-71.
- Sosnin, O.V., 2003. *Problemy derzhavnogo upravlinnia systemoiu natsionalnykh informatsiinykh resursiv z naukovoho potentsialu Ukrainy* [Problems of state management of the system of national information resources on the scientific potential of Ukraine]. Kyiv: Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences Ukraine.
- Stepanov, V.Iu., 2010. Mekhanizmy formuvannia ta realizatsii derzhavnoi informatsiinoi polityky v suchasnykh umovakh [Mechanisms of formation and implementation of state information policy in modern conditions]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnia*, 2, pp.124-128.
- Vedung, E., 2003. *Otsiniuvannia derzhavnoi polityky i prohram* [Public policy and program evaluation]. Translated from English by V. Shulha. Kyiv: Vseuvyto.
- Zhuravskiy, V.S., Rodionov, M.K. and Zhyliaiev, I.B., 2004. *Ukraina na shliakhu do informatsiinoho suspilstva* [Ukraine on the way to the information society]. Kyiv: Politekhnik.

UDC 070:316.77]:321(477)

Oleksandr Motliakh,

*Doctor of Law, Professor,
Honoured Lawyer of Ukraine,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
motlyah27@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6135-9952>*

Liudmyla Boiko,

*PhD in Pedagogy, Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
aspirantura-knukim@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8809-060X>*

**MASS MEDIA IN THE STATE INFORMATION RESOURCES SYSTEM
OF UKRAINE**

The purpose of the article is to carry out a comprehensive analysis of the issue related to the activities of domestic mass media as components of the State information resources of Ukraine, which together form the State information policy.

Objectives of the article. The article is aimed at highlighting the problematic issue raised, which, due to the goal and objectives set out, will provide an opportunity to conduct a

systematic analysis of the activities of the mass media as components of the State information resources of Ukraine.

The presentation of the proposed material in the scientific article is aimed at solving the following tasks:

- to outline the general approaches of the State information policy of Ukraine in the field of mass media;
- to reflect the current state of activity of the national mass media with certain parallels with foreign analogues in the field of mass media;
- to determine the range of problematic issues that currently exist in our country in the field of the information industry;
- to formulate proposals for solving problematic aspects in the activities of the national mass media.

Research methods. Given the purpose and objectives of the research, general scientific methods were used, in particular, systematic analysis and synthesis, which made it possible to comprehensively consider the issues raised. Some special methods were used, such as observation, description, comparison, modelling, etc., which served to specify the coverage of the problematic aspects of the national information policy and the place of the mass media, in particular the mass press, in it. The method of generalisation made it possible to systematically, consistently and reasonably formulate the conclusions of the research. It is determined that the methodological toolkit in shaping the foundations of the State information policy is the development of clear and transparent rules that are understandable to all subjects of public relations in building information interaction between the public and the authorities. Such communication can build a specific strategic goal aimed at promoting and establishing a democratic government with the development of a highly organized society as a subject of legal relations and at the same time a consumer of information services.

The scientific novelty lies in the theoretical generalisation of the problems of the modern domestic state information policy, which is partially implemented through the mass media based on its priorities' analysis, as well as the study of the essence and methods of organizing various forms of public communications. The author emphasizes that the mass media are a certain component of the general state policy of Ukraine as a well-coordinated, stable, well-organised activity of public authorities on a particular issue or set of tasks which it provides directly or indirectly, influencing the life of Ukrainian society.

Conclusions. The conducted systematic analysis of the research problem allows us to formulate conclusions that the national information policy serves as a systemically formative element between the activities of the state and its government institutions, as well as society in the form of a public dialogue between the authorities through the media. The correct construction of the national information policy in general allows our state to successfully promote its information and political projects, providing competitive advantages over the projects of other political forces and actors involved in this social process. It is emphasised that the problems of various aspects of the activities faced by the domestic media significantly complicate their effective work. Specific ways of solving these problematic issues are proposed to raise the prestige of our country in the international arena with its entry into the global information space.

Keywords: state policy of Ukraine; state information policy; mass media; mass press; information industry; state information resources; mass communication systems.

30.07.2023